

Zpráva ze služební cesty do Rakouska

Místo:

Vídeň, Bundesministerium für Inneres, Bundeskanzleramt

Termín cesty:

19. září 2011

Účel cesty:

Symbolické předání archiválie ministrem vnitra rakouským partnerům, podpis smlouvy o vydání nebohemikálních archiválií do Rakouska mezi řediteli Národního archivu, Praha a Rakouského státního archivu, Vídeň

Účastníci cesty:

Jan Kubice, ministr vnitra

Kateřina Flaigová, vrchní ředitelka sekce pro mezinárodní vztahy MV

Tomáš Haišman, ředitel odboru azylové a migrační politiky MV

Markéta Matlochová, zástupkyně ředitele odboru tisku a public relations MV

Petr Habarta, odbor bezpečnostní politiky MV

Robert Buřič, odbor mezinárodních vztahů MV

Jitka Kalkušová, tlumočnice, odbor mezinárodních vztahů MV

Eva Drašarová, ředitelka Národního archivu

Zprávu podává:

Eva Drašarová, ředitelka Národního archivu

Datum vyhotovení: 23. září 2011

Část všeobecná

Služební cestu jsem zahájila v pondělí 19. října 2011 v 6.00 hod. v Praze, před budovou ministerstva vnitra Centrotex. Oproti plánu jsem necestovala služebním vozem Národního archivu, ale mikrobusem ministerstva vnitra spolu s ostatními členy delegace ministerstva vnitra. K setkání s vozidlem ministra vnitra došlo před 9.00 hod. na přechodu

Mikulov/Drasenhof. Dále jsme cestovali v doprovodu vozidla rakouské policie, od hranic Vídně pak v doprovodu dvou vozidel.

Od 10.30 hod. do 11.15 hod. probíhala jednání ministrů vnitra, která následovalo tiskové prohlášení a společný oběd v restauraci Vestibül v Burgtheatru. Poté se delegace přemístila do budovy Úřadu spolkového kancléře. Po přivítání sekčním šéfem Úřadu spolkového kancléře Manfrédem Matzkou, pan ministr předal symbolickou archiválii profesoru Lorenzi Mikoletzkému, generálnímu řediteli Rakouského státního archivu. Následovaly podpisy smluv mezi nabyvatelem a předávajícím, tj. Rakouským státním archivem se sídlem ve Vídni, zastoupeným generálním ředitelem Hon.-Prof. Dr. Lorenzem Mikoletzkým a Národním archivem se sídlem v Praze, zastoupeným ředitelkou PhDr. Evou Drašarovou, CSc. Ředitelka Národního archivu byla zmocněna též ředitelem Státního oblastního archivu v Zámrsku ke všem úkonům souvisejícím s předáním nebohemikálních archiválií tohoto regionálního archivu do Rakouska. Generální ředitel Rakouského státního archivu tudíž podepsal i smlouvu pro ředitele Petra Zimmermanna. Slavnostního aktu se účastnil i velvyslanec České republiky v Rakousku, RNDr. Jan Koukal, jenž doprovodil delegaci i při prohlídce historické budovy kancléřství a malého muzea řádů a vyznamenání.

Z Vídně jsme odjížděli po rozloučení s průvodci a s panem ministrem týž den v 15.00 hod., opět za policejního doprovodu k příslušným hranicím, a do Prahy jsme dorazili v 18.15 hod.

Část odborná

Archiválie k symbolickému předání mezi ministry vnitra byl **1 dvojlist** z nebohemikální části archivního fondu **Ministerstvo vnitra, Vídeň, 1848 – 1918. Jedná se o ministerskou připomínku ze dne 2. listopadu 1849 čj. 7907 MI ve věci jmenování hraběte Jana Radeckého generálním guvernérem v civilních a vojenských záležitostech Lombardsko-benátského království** (viz barevná příloha). Psáno je německy, novogotickou kurzivou, tj. tzv. kurentem, podepsán mj. ministr vnitra Alexander Bach. *Ministrem byl v letech 1849 – 1859, období jeho vlády se nazývá obdobím bachovského absolutismu nebo neoabsolutismu. Maršál Jan Radecký z Radče byl v té době již poměrně stár (nar. 1766), sloužil převážně v Itálii už od napoleonských válek a v roce 1848 porazil u Custozzy a Novary vojska italských revolucionářů a sardinského krále. Na oslavu složil Johann Strauss st. Radeckého pochod. Radecký byl guvernérem v rakouských provinciích v severní Itálii až do roku 1856. O dva roky později zemřel již v penzi na komplikace po zlomenině krčku stehenní*

kosti. V letech 1859 – 1919 stál v Praze na Malostranském náměstí jeho pomník (nyní v lapidáriu Národního muzea).

Předání je chápáno jako symbolické zahájení bezúplatného převodu příslušných archiválií do ciziny, v tomto případě do Rakouské republiky. Jde o akt dobré vůle České republiky, na který není právní nárok. Vychází z mezinárodně uznávané zásady zakotvené v preambuli Úmluvy o opatřeních k zákazu a zamezení nedovoleného dovozu, vývozu a převodu vlastnictví kulturních statků („kulturní statky tvoří jeden ze základních prvků civilizace a národní kultury a jejich skutečnou hodnotu lze ocenit jen tehdy, jestliže jsou co nejpůvodněji známy jejich původ, historie a tradiční prostředí“).

Právní rámec předání tvoří **usnesení vlády České republiky ze dne 11. srpna 2010 č. 573** o nařízení vlády o převodu některých archiválií ve vlastnictví České republiky do zahraničí. Nařízení vlády České republiky bylo publikováno dne 20. září 2010 a navázala na něj příprava smluv mezi předávajícími státními archivy a přejímajícími institucemi. Podle § 23 odst. 2 zákona č. 499/2004 Sb., o archivnictví a spisové službě a o změně některých zákonů, se archiválie ve vlastnictví České republiky převádějí do vlastnictví třech států – Spolkové republiky Německo, Polské republiky a Rakouské republiky.

Do zahraničí se předávají archiválie, které nemají žádnou věcnou ani teritoriální souvislost s minulostí českého/československého státu, ani s vývojem společnosti na tomto území. Jedná se o tzv. nebohemikální archiválie. Jejich osudy a putování jsou velmi pestré. Často jen per analogiam se dá předpokládat, že na naše území byly zčásti vneseny v důsledku spěšného provedení spisové rozluky, dále v souvislosti s válečnými konflikty v minulosti či díky majetkoprávním změnám v pozemkové držbě šlechtických rodin.

Do Rakouské republiky se převádí z Národního archivu nebohemikální část archivního fondu „MINISTERSTVO VEŘEJNÝCH PRACÍ, VÍDEŇ, 1908 – 1918“, evidenční číslo Národního archivního dědictví 100000010330, 21 kartonů. Jedná se o spisy tohoto ministerstva ke stavbám mostů, cest a veřejných budov na území dnešního Polska, Rakouska a Slovinska. Písemnosti byly vytrženy z fondu během jeho zpracování v letech 1954 – 1960. Při provádění spisové rozluky s Rakouskem po vzniku samostatného Československa byly zřejmě převzaty mechanicky s ostatními, tehdy ještě živými spisy nutnými pro zabezpečení chodu nového státu. Dále se převádí nebohemikální část archivního fondu „MINISTERSTVO VNITRA,

VÍDEŇ, 1848 – 1918“, evidenční číslo Národního archivního dědictví 100000010323/4, 346 kartonů. Jsou to spisy ministerstva, postihující celé území bývalé habsburské monarchie vyjma Čech, Moravy a Slezska, s personáliemi úředníků, dále k provozování úředních budov, k záležitostem obcí, četnictva, policie, spolků, mýtného, vodních toků, vojenství, zdravotnictví, podpory živností a řemesel. Soubor zůstal po 2. světové válce na území Československa, pravděpodobně v Lednici, kam se přesunul z Vídně před hrozbou zničení nálety.

Státní oblastní archiv v Zámrsku vydává archivní fond Velkostatek Zwentendorf – Murstetten 1851 – 1928, 18 kartonů a Velkostatek Hagenberg 1849 – 1853, 1 karton. Archiválie byly vytříděny z archivního fondu Velkostatek Králíky. Veškeré tyto statky vlastnili svobodní pánové z Altheinu (též Altham), pocházející z dolního Bavorska a usedlí v Čechách od 16. století. Velkostatek Králíky vlastnili až do roku 1945.

Nabyvatelem se stává Rakouský státní archiv se sídlem Nottendorfer Gasse 2, A-1030 Wien, zastoupený Hon.-Prof. Dr. Lorenzem Mikoletzkým, generálním ředitelem. Tento archiv spadá do kompetence Úřadu spolkového kancléře. Předávajícím je Národní archiv se sídlem Archivní 4/2257, 149 00 Praha, zastoupený PhDr. Evou Drašarovou, CSc., ředitelkou. Národní archiv je organizační složkou státu zřízenou dle archivního zákona č. 499/2004 Sb. v platném znění, zřizovatelskou funkci vykovává Ministerstvo vnitra České republiky. V případě velkostatků je předávajícím Státní oblastní archiv v Zámrsku, zastoupený ředitelem Petrem Zimmermannem, prom. hist. Také tento archiv má stejné právní postavení.

Ke skutečnému vydání celé masy archiválií v tomto případě dojde až v průběhu měsíce listopadu, a to na náklady rakouské strany. V konečném důsledku Česká republika bude ve stejném termínu také obohacena o mapy a spisy z 19. století, které naopak uvízly ve Vídni po roce 1918. Jejich množství však dosud nebylo specifikováno.

Závěr

Všichni naši velvyslanci, včetně vídeňského RNDr. Jana Koukala, oficiálně se účastnicího slavnostního předání, jsou velmi uspokojeni takovouto formou diplomacie. Česká republika nebyla k takovému postupu nijak vybízena, učinila tak o své vůli a posunula pozitivně své vztahy k sousedům.

